

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

וארא

(חלק כא שיחה ג)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת וארא, יטיבה טבת ה'תשפ"ה (ב)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2025
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

וּאֵרָא ג

.. ועל מצרים כולה" – שהקב"ה יחריב את ארץ מצרים (עד שאפילו לאחר „ושבתי את שבות מצרים” תהי' זו „ממלכה שפלה”⁸), ועל ידי זה – „וידעו כל יושבי מצרים כי אני ה'”⁹.

(ב) הנבואה אודות נבוכדראצר מלך בבל¹⁰, שעל לכידתו את צור יתן לו הקב"ה „שכר פעולה”¹¹ – „את ארץ מצרים ונשא המונה גו”¹².

ואינו מחזור: בשלמא הנבואה הראשונה היא „מענין הפרשה”, שכן בפרשת וארא מדובר אודות המכות שהביא הקב"ה על מצרים, אשר על ידן „וידעו מצרים כי אני ה'”¹³; אבל הנבואה השנייה¹⁴ – הלא תוכנה נתינת שכר לנבוכדראצר עבור לכידת צור?¹⁵

ואע"פ שבשכרו (כנ"ל) ניתנה לו ארץ מצרים – הרי (א) זהו רק פרט וענין טפל; (ב) יתירה מזו: נתינת מצרים בידו אינה „מענין הפרשה”, שהרי בפרשתנו אין מדובר אודות נתינת מצרים לאחרים.

א. קביעותי ההפטרה של כל פרשה² היא „מענין הפרשה”. והדבר מובן ע"פ הידוע³ שבתחילה נתקנה קריאת ההפטרה במקום קריאת הפרשה⁴ של אותה שבת, ואם כן בוודאי צריכה ההפטרה להיות „מענין הפרשה”.

ולפי זה צריך להבין בהפטרות פרשתנו – וארא⁵, אשר כוללת ב' ענינים⁶ (נבואות ליחזקאל):

(א) הנבואה „על פרעה מלך מצרים

(1) טושו"ע (ודאדה"ז) או"ח ר"ס רפד. טור ורמ"א שם סתכ"ח (ס"ח).

(2) מבראשית עד שבעה עשר בתמוז (טור (ועד"ז בשו"ע ורמ"א) סתכ"ח שם). וראה לקו"ש ח"ט (ע' 61) ש"ל שגם ההפטורות מ"ז תמוז ואילך שייכות (גם) להפרשה.

(3) אבודרהם (שחרית של שבת). לבוש, ב"ה, ט"ז ושו"ע אדה"ז או"ח ר"ס רפד.

(4) שלכן אין פוחתין מכ"א פסוקים, כנגד ז' שקראו בתורה (אא"כ סליק ענינא בבציר מהכי) – טושו"ע (ודאדה"ז) שם ר"ס רפד.

(5) יחזקאל כח, כה ואילך.

(6) לאחר ההקדמה (שם, כה"כ) שביט ישראל ישבו על אדמתם „לבטח בעשותי שפטים בכל השאטים אותם גו” – „מענין הפרשה” דפ' וארא ע"ד המכות ו„שפטים גדולים” (פרשתנו ז, ד) שהביא הקב"ה על מצרים; ומסיים* (שם כט, כא) „ולך אתן פתחון פה בתוכם וידעו כי אני ה'” – „מענין הפרשה” שעי' המכות ראו שדברי משה נתקיימו וידעו כי אני ה'. וראה רש"י פרשתנו ז, ג. – וראה לקו"ש חל"ז ע' 33 ואילך.

(* גם להאבודרהם (שהובא לקמן הערה 15) שאין אומרים הנבואה ע"ד נבוכדראצר.

(7) יחזקאל כט, ב ואילך.

(8) שם, יד.

(9) שם, ו. ט. טז.

(10) שם, יז ואילך.

(11) לשון רש"י שם, כ.

(12) שם, יט.

(13) פרשתנו ז, ה.

(14) שהיא נבואה אחרת, ובזמן אחר.

(15) ובאבודרהם (סדר הפרשיות וההפטורות)

שאומרים רק עד „וידעו כי אני ה'” (יחזקאל שם, טז) – סיום נבואה הא' (אלא שמסיים בפסוק (שם, כא) ביום ההוא אצמיח גר).

ב. והביאור בזה¹⁶:

ותוצאה מן ההוראה הכללית דמפלת מצרים (המתוארת בתחלת ההפטרה – מעין הפרשה).

ג. פ' וארא באה בהמשך למסופר בסיום פ' שמות²⁰ אודות טענת בני ישראל למשה ואהרן, שע"ז שלכו לפרעה מלך מצרים הוחמר והורע קושי השעבוד (ומשה העביר טענה זו לקב"ה).

ועל זה באה תשובת הקב"ה (בהתחלת פרשתנו²¹) – „וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל גו' ואזכור את בריתי . . והוצאתי גו' והצלתי גו' וגאלתי גו' ולקחתי גו' והבאתי אתכם גו'„ ולאחר מכן החלו עשרת המכות, כמסופר בהמשך הפרשה.

ולכאורה אינו מובן: במה יש בדברים אלו מענה על הטענה, שמשה ואהרן הם שהביאו למצב של „הרע לעם הזה“²² –

הלא „שמעתי את נאקת בני ישראל גו' (ולכן) ואזכור את בריתי . . והוצאתי גו'“ יכול ה' להתקיים גם לפני כן,

ואדרבה, כן ה' צריך להיות – תיכף בעת „וישמע“^{22*} אלקים את נאקתם ויזכור אלקים את בריתו – עוד בהיות משה במדין,

הפירוש הפנימי בזה שההפטרה היא „מענין הפרשה“ הוא, שאין זאת (רק) שהענין המדובר בהפטרה צריך להיות דומה לענין המדובר בפרשה, אלא (בעיקר) שהתורה וההוראה שיש ללמוד מההפטרה, צריכה להיות מעין התורה וההוראה שלמדים מן הפרשה.

וכיון שכל פרשה בתורה (מלשון הוראה¹⁷) נושאת בתוכה הוראה, י"ל שבהפטרה – מן הנביאים, שבהם עניני התורה מתפרטים ומתבארים יותר¹⁸ – הוראה זו מתפרשת ומתבארת בגילוי ובפרטיות יותר¹⁹.

וזוהו גם הביאור בנדון דידן: טעם הדבר שהנבואה ה' נקבעה אף היא כחלק מההפטרה, הוא לפי שההוראה מזה שנבוכדראצר קיבל דוקא את ארץ מצרים עבור לכידת צור, היא (לא הוראה נפרדת לעצמה, אלא) פרט

(16 בפשטות י"ל שהשייכות למפלת מצרים שבפרשה – היא בזה שנבוכדראצר, שלל שללה ובזו ביזה) „יחזקאל שם, יט) – דוגמת „ונצלם את מצרים“ (שמות ג, כב. בא יב, לו). אבל יומתק (ובפרט השייכות לתוכן כללי דנבואה זו) ע"פ הביאור שבפנים.

(17) זח"ג נג, ב.

(18) כמש"נ (עמוס ג, ז) גלה סודו אל עבדיו הנביאים. וראה תענית (ט, א) „מי איכא מידי דכתיבי בכתובי דלא רמיזי באורייתא“, וברש"י שם: שהחומש הוא יסוד נביאים וכתובים. ובתו"א בא (ס, ב) שנביאים המשיכו התורה מאצילות לבי"ע, ע"ש. ולהעיר מאבות (בתחלתה): תורה כו' ומסרה כו' לנביאים כו'.

(19) ע"פ המבואר בפנים יומתק זה שתקנת ההפטרה לא נטלה גם לאחר שנטלה הגזרה (ראה בהמצויין בהערה 3) – כי טעם הפנימי לענין ההפטרה הוא מצד ירידת הדורות, שזקוקים לפירוט וביאור ההוראה שבפרשה.

(20) ה, כא ואילך.

(21) ו, ה ואילך.

(22) שמות ה, כג.

(22*) שמות ב, כד.

יתברך שלמעלה מגדר הנבראים; אלא ש„נסעה וירדה“³⁰ למטה, עד שגם שכל הנברא יוכל להבינה.

[ולכן קודם לימוד תורה נדרשת ההכנה ד„ברכו בתורה תחלה“³¹, הביטול לנותן התורה³², מפני שדוקא ע”י ביטול זה יכולה להיות לשכל הנברא תפיסה אמיתית בתורה (כפי שהיא) חכמתו של הקב”ה³³].

ולכן, על מנת שבני ישראל יהיו מוכנים לקבלת התורה, ויהיו „כלים“ ל„קליטת“ תורה ומצוות, היו מוכרחים תחילה לעבור את היסורים דגלות (מצרים), וגם את קושי השעבוד, ויסורים אלו פעלו בבני ישראל את ביטול מציאיותם;

כפי שאנו רואים במוחש, שבשעה שאדם עובר יסורים ר”ל, נשבר לבו בקרבו, עד שמאבד את ישותו ומציאותו.

וביטול זה הי’ הכלי למתן תורה³⁴.

ה. כשם שהי’ מוכרח להיות (כהכנה למתן תורה) ביטול אצל בני ישראל, כך הי’ צריך לפעול ביטול בעולם — וזהו הענין דמכות מצרים*³⁴ ומפלת פרעה מלך מצרים והמושל בכיפה³⁵, בעולם כולו:

קליפת פרעה ענינה — תוקף הישות,

ואזי הי’ נמנע מעיקרא הענין ד„תכבד“²³ העבודה²⁴.

ומזה גופא מוכח, שענין „ואזכור גו’ והוצאתי גו’“ הי’ יכול להתקיים בשלימות רק לאחר שבני ישראל עברו את כל קושי השעבוד, עד לאופן של „תכבד העבודה“.

ד. א’ הביאורים בזה:

גלות מצרים היתה הכנה והקדמה למתן תורה²⁵. ובין הענינים שנתחדשו ע”י מתן תורה הוא החידוש שבענין המצוה — מלשון צוותא וחיבור²⁶ — קיום המצוות רק מפני²⁷ שהן רצון ה’, שע”י מילוי ציווי הקב”ה נעשה האדם העושה בצוותא וחיבור, כביכול, עם הקב”ה, מצווה המצוות.

והדברים אמורים לא רק בנוגע למצוות מסוג החוקים, שאין להן טעם וממילא אין מקום שבקיומן תתערב הבנתו או הרגש מציאיותו של האדם, אלא גם המשפטים, ש„אלו לא נאמרו היו כדאי לאומרן“²⁸, צריך לקיימן (לא מפני ששכלו של האדם מחייב את קיומן, אלא) מפני שכך גזר הקב”ה.

ועד”ז בלימוד התורה: אע”פ שתוכן ושכל התורה מובן ומוקף ונתפס בשכל האדם²⁹, הרי אין זה ענין של שכל אנושי ח”ו, אלא זוהי תורת ה’, חכמתו

(23) שם, ט.

(24) ראה כלי יקר ס”פ שמות. ועוד. תו”א

פרשתנו ד”ה וידבר אלקים.

(25) תו”א מט, א. עד, סע”א ואילך. ובכ”מ.

(26) לקו”ת בחוקותי מה, ג. ובכ”מ.

(27) משא”כ מצות האבות דלפני מ”ת, כדלקמן סעיף ת.

(28) רש”י אחרי יח, ד (מתו”כ שם. יומא סו, ב).

(29) עיין תניא רפ”ה.

(30) תניא פ”ד.

(31) נדרים פא, א. ב”מ פה, ריש ע”ב.

(32) ראה ב”ח לטאו”ח סמ”ז. ובכ”מ.

(33) ראה גם לקו”ש חט”ו ע’ 326 ואילך.

(34) ראה גם לקו”ש חט”ו ע’ 81.

(34*) ראה תו”א פרשתנו ד”ה ויאמר ה’ (נז),

א”ב. אוה”ת שם (ע’ ב’תרו ואילך). ועוד.

(35) מכילתא בשלח יד, ה.

ומפלת מצרים באים בגלל אמירת פרעה „יאור לי ואני עשיתי“.

לכאורה ב' הטעמים הם ב' ענינים שונים, ואילו הנביא מחברם יחד בסמיכות ובהמשך אחד, כנ"ל; ומזה מובן, שב' העוולות של מצרים באים זה כתוצאה מזה, כדלקמן.

ז. כבר נתבאר כמה פעמים⁴², שגם קיום המשפטים צריך להיות מפני שכך

גזר הקב"ה⁴³

(וכמרומוז בזה, שעשרת הדברות כוללים גם ציונים פשוטים כלא תרצח וגו' – מאחר שגם קיום ציונים פשוטים אלו צריך להיות מצד „אנכי ה' אלקיך“)

ועד"ז בעניננו (בהפטרה): זה שמצרים⁴⁴ נעשתה „משענת קנה לבית ישראל“ – הי"ן הבטחתם – הי' בסביבת ישותו של פרעה⁴⁵, אמירתו „יאור לי ואני עשיתי“.

וגם נקודה זו בהפטרה היא „מענין הפרשה“ ומבטאת בגילוי יותר את „ענין הפרשה“:

בנוגע לעשר המכות מצינו בתורה ב' טעמים: א) כנ"ל, לפעול „וידעו

כדבריו³⁶ „מי ה' אשר אשמע בקולו“, וכמבואר ביתר הרחבה בהפטרה³⁷ – „פרעה מלך מצרים גו' אשר אמר לי יאורי ואני עשיתי“.

פרעה מלך מצרים הוא המנגד למתן תורה (שההקדמה אליו היא דוקא ביטול מציאות האדם, כנ"ל); ועי"ז שגלות ושעבוד מצרים פעלו את ענין הביטול אצל בני ישראל – הביא הדבר למפלה ושבירה של תוקף הישות שבעולם, לביטול קליפת פרעה (וממשלתו – מושל בכיפה) וישותו ע"י המכות (כמסופר בסיום הפרשה³⁸ שפרעה הודה „ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים“).

ו. ענין זה – שקליפת (פרעה מלך) מצרים היא המנגדת למתן תורה – מתבאר יותר בהפטרה (וכנ"ל, שההפטרה מפרטת ומבארת יותר את ההוראה שבפרשה):

על מפלת מצרים מבוארים בהפטרה ב' טעמים, הבאים בסמיכות (ובהמשך) זה לזה: תחילה נאמר³⁹ שהמפלה תבוא „יען היותם משענת קנה לבית ישראל“ – על כך ש„בית ישראל“ סמכו על העזרה המובטחת מהמצרים, והם לא עמדו בדיבורם; ולא לתר⁴⁰ ממשיך הכתוב ואומר „לכן כה אמר גו' הנני מביא עליך חרב גו' (ומסיים⁴¹) יען אמר יאור לי ואני עשיתי“ – היינו שחורבן

(36) שמות ה, ב.

(37) יחזקאל כט, ג. ועד"ז שם, ט.

(38) ט, כז.

(39) יחזקאל שם, ו.

(40) שם, ח (ופסוק ז הוא סיום הענין

ד, משענת קנה“).

(41) שם, ט.

(42) לקו"ש ח"ג ע' 889 ואילך. ועוד.

(43) כדיוק ל' חז"ל (עירובין ק, סע"ב) אלמלא לא ניתנה תורה היינו למדין צניעות מחתול וגזל מנמלה – משא"כ לאחרי מ"ת.

(44) להעיר שגם ב"נ צריכים לקיים מצות שלהם „מפני שצוה בהן הקב"ה בתורה והודיענו ע"י מרע"ה“ (רמב"ם הל' מלכים ספ"ח). וראה לקו"ש חט"ו (ע' 61 ואילך). ש"ל שלולי זה אא"פ להיות קיום המצות שלהם כדבעי. ע"ש.

(45) כמודגש גם בזה שהתחלת הנבואה היא „פרעה גו' התנין הגדול גו' אשר אמר לי יאורי ואני עשיתי“ (כט, ג).

מצרים כי אני ה'". (ב) כאמור בפ' לך⁴⁶ – „וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנכי” – עונש על „ועבדום וענו אותם”⁴⁷.

ומן ההפטרה אנו למדים, שב' הטעמים תלויים זה בזה: הכחשת פרעה את מציאות ה' (כטענתו „לא ידעתי את ה'”³⁶), היתה הסיבה שהובילה לשעבוד ועינוי של בני ישראל באופן הכי גרוע, שאין לו מקום אפילו מצד טבע האנושיות.

ח. ענין זה, שקיום המצוות צריך להיות מצד היותן ציונים של הקב"ה, מביא למסקנה נוספת, שהמעשה הוא העיקר⁴⁸:

קיום המצוות (של האבות) קודם מתן תורה ענינו עבודה בכח הנבראים⁴⁹, ועד לשרשם – שורש הנבראים, דהיינו מדרגת האלקות המלובשת בבריאה ובסדר ההשתלשלות; כל עולם בפני עצמו, וממילא גם (עצם) הרוחניות (ועצם) הגשמיות – כל אחד בפני עצמו.

לכל מצוה (שבעצם ענינה – אלקות רוחניות) יש תוכן מיוחד הגורם זיכוך ועילוי ברוחניות (– שבועולם, בשכל ורגש האדם). וזו היתה מהות עבודת המצוות (של האבות) – פעולה ברוחניות שבנפש האדם ושבעולם, ועד כדי להיות מרכבה^{49*} ודאצילות – עולם שכולו רוחניות⁵⁰.

[ומה שמצינו גם לפני מתן תורה

46) טו, יד (וברש"י שם).
 47) שם, יג. וראה רמב"ן שם (ועוד).
 48) אבות פ"א מ"ז.
 49) ראה לקו"ש חט"ו ע' 75. וש"נ.
 49*) ראה תניא פכ"ג ובמ"מ לשם.
 50) ראה תו"א י"א, ד, סח, א. ובכ"מ.

משא"כ לאחר מתן תורה קיום המצוות הוא – בכח הבורא, שלמעלה מחילוק רוחניות וגשמיות, ובכח זה יכול האדם לקיימן באופן זה, מאחר שהוא מקיימן מצד היותן ציוני ה'⁵³; וממילא העיקר בזה הוא (לא כל כך ענין כוונת המצוות, שבזה כל חד וחד לפום שיעורא דילי, אלא) עשיית המצוות בפועל, שהיא הפועלת את הצוותא והחיבור עם מצווה המצוות.

(ויתירה מזו: הרצון (העצמי) במצוות הוא ללא העלם ולבוש ב„דברים גשמיים במצוות מעשיות” (אשר אינם „בגדר לבוש וכלי כלל”); משא"כ דברים רוחניים שהם בגדר לבוש „בבחינת כלי”, אין הרצון (העצמי) דלמעלה יכול להיות בהם

51) ראה בכ"ז לקו"ש ח"ג ע' 888. וראה לקו"ש ח"ה ע' 327. ועוד.

52) כמו מקלות דיעקב שהיו במקום תפלין (זח"א קסב, א. וראה סה"מ תקסב ע' יב. אוה"ת ויצא רכג, א"ב. ועוד).

53) אף שגם לאחר מ"ת יש תוכן פרטי בכל מצוה – מ"מ עיקר המצוה הוא מה ש„צונונו”, כנוסח ברכת כל המצוות. ולהעיר מעטרת ראש בסופו בענין מעשה המצוות וכוונתן. ובכ"מ ע"ד כוונה הכללית או הפרטית שבמצוות (רד"ה וטהר לבנו, תפ"ח. סה"מ קונטרסים ח"א רכג, א"ב. לקו"ש ח"ד ע' 1193 (וראה לקו"ת שלח מ, א. תניא פמ"א). ועוד).

בפועל נפעל דרכו – אע"פ שגם אלמלא
הי' עושה זאת, הי' רצון ה' (שצור
תלכד) נפעל בכל אופן ע"י אחר –
מגיע לו שכר על זה.

יו"ד. ומזה ישנה גם הוראה
בעבודת ה':

כשאדם מקבל טובה מזולתו, אל לו
לערוך חשבון ולומר: פלוני לא התכוון
לעשות לי טובה, אלא היתה לו בזה
פני' אישית; או: פלוני הוא חסדן
בטבעו, וממילא אין מגיעה לו תודה
על טובה זו, מאחר שהוא מוכרח
כביכול מצד טבעו לעשותה.

על זה מלמדת ההפטרה, שאפילו
נבוכדראצר, שבדאי התכוון לטובת
עצמו, קיבל שכר מהקב"ה על „פעולתו
אשר עבד בה“; ועאכו"כ כשיהודי
עושה פעולה טובה⁶⁰, שמסתבר לומר
שעשייתו אינה באופן של „פעולתו“
לבד, אלא – מאחר שישראל בטבעם⁵¹
הם גומלי חסדים ורחמנים⁶¹ – גם
מתוך כוונת הלב.

יא. בכל האמור יש גם תוספת טעם
והסברה שכלית⁶² למאמר הבעש"ט⁶³
שצריך אדם לאהוב כל אחד מישראל,

אין מוח הדעת (תו"א מג"א קיח, ד. לקו"ת חוקת
ס, ג. ושי"ג ועוד. ואכ"מ.

60) להעיר ג"כ מלקו"ש ח"ה ע' 247. ח"ז ע'
14 הערה 22. וראה רש"י ויקרא ה, יז (מת"כ שם)
במצות צדקה.

61) יבמות עט, א.

62) היינו הסברה גם בשביל שכל אנושי
וטבע האדם – אף שפשוט שטעם העיקרי
והאמיתי הוא מפני שכל ישראל אחים, כמבואר
בתניא פרק לב ובכ"מ.

63) היום יום ע' קיג. וראה ס' הערכים חב"ד
ע' אהבת ישראל (ע' תרכג), ושי"ג. קונטרס אהבת
ישראל ס' ט ואילך.

בגלוי^{53*} להיותו למעלה מכלים ומגדר
הנבראים⁵⁴.

ט. ועפ"ז תובן שייכות תוכן
הנבואה אודות שכרו של נבוכדראצר
לנבואה הא' בהפטרה אודות מפלת
מצרים:

נבואה זו, העוסקת בתשלום השכר
לנבוכדראצר על לכידת צור, לכאורה
אינו מובן:

כוונת נבוכדראצר בלכידת צור לא
היתה על מנת לקיים את רצון ה' (שצור
תלכד), אלא לשם עצמו: רצונו הכללי
הי' לכבוש את כל העולם⁵⁵ ולהיות
מושל בכיפה; ובפרט ע"י כיבוש צור,
היושבת (א) בחוף ים⁵⁶, וי"ל (ב) בדרך
המובילה למצרים, או – שסיכנה את
תכניתו ללכת להלחם במצרים⁵⁷
(שרצה לכבשה) – וא"כ מדוע מגיע לו
שכר על זה?

וזהו שמדייק הכתוב⁵⁸, „פעולתו אשר
עבד בה“: כאן אין נוגעות כל כך
המחשבות והכוונות, אלא „פעולתו“ –
מעשהו בפועל⁵⁹; ומאחר שרצון ה'

53*) ע"ד דמסנ"פ בגלוי (יותר) ברגל מב(שכל
שב)ראש (סה"מ קונטרסים ח"ג ע' קכד ואילך.
סה"מ אידיש ע' 5 ואילך. סה"מ טש"ט ע' 119
ואילך).

54) ראה המשך תרס"ו ע' תקכב.

55) ראה מכילתא שבהערה 35.

56) יחזקאל כז, ג. ישעי' קאפיטל כג. ועוד.

57) ע"י יכולתו להפסיק הקשר בין צבא

למלחמת בבל ובבל.

58) יחזקאל כט, כ.

59) כי את זה לעומ"ז עשה האלקים וכל ענין

שבקדושה – יש דוגמתו בלעז"ז. – ואולי י"ל

שבזה תלוי שלימות ענין הבחירה. – ובכל אופן
צע"ק מהא דנבואה דבבואה לית להו (יבמות
קכב, א. ושי"ג. לקו"ת תצא לו, ג. ובכ"מ) דבקליפה

אפילו את מי שנמצא בקצוי תבל ושלא ראהו מעולם:

מקבל „תשועה והצלה” מכל אחד ואחד מישראל.

כל אחד מישראל, בכל מצב שיהי, עשה כמה וכמה מעשים טובים (כמאמר חז"ל⁶⁴ „מלאים מצות כרמון”). וכיון שכל מעשה טוב (ואפילו מחשבה טובה) יש לו השפעה על כל העולם – בלשון הרמב"ם⁶⁵: הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה – נמצא, שכל יהודי

ואע"פ שהלה לא חשב על הטובה שתצא מזה עבור זולתו, ועאכו"כ עבור מי שנמצא בקצוי תבל ולא ראהו מעולם,

אעפ"כ, מאחר שבפועל קיבל טובה מהזולת – „פעולתו אשר עבד בה” – צריך להכיר לו טובה, עד שיחוש רגש של אהבה לכל אחד ואחד מישראל באופן של „ואהבת לרעך כמוך”⁶⁶.

(משיחת ש"פ וארא תשכ"ז)

64) ברכות נז, א. וש"נ.

65) הל' תשובה פ"ג ה"ד. ע"פ קידושין מ, ב.

66) קדושים יט, יח.

